

דגם תשובות – דינים ויסודות תורה שבעל פה – עולים חדשים – מס' 005384, קיץ תשפ"ב

הערה למעריכים: הפרטים הכתובים בסוגריים אינם מחייבים את הנבחנים.

פרק ראשון

על הנבחנים לענות על ארבע מן השאלות 1-6.

1. קימה בבוקר ותפילה

א. (1) כשיש משמעות ותוכן לחיים, אדם קם בבוקר בזריזות ובמרץ כדי להספיק כמה שיותר ביום החדש.

(2) מודים לקב"ה שהחזיר את הנשמה כשהיא רעננה ורגועה ומוכנה לעשייה ביום החדש.
(עמ' 23)

ב. (1) מטרות התפילה:

- עמידה באופן אישי לפני הקב"ה והתחברות אליו.
 - שבח והודאה לה' על כל מה שברא בעולם.
 - בקשות לאומיות ואישיות.
 - תזכורת מי הוא מנהיג העולם.
 - חיזוק עיקרי האמונה: ה' הוא המנהיג, והוא לבדו עשה ויעשה את כל המעשים שבעולם, ה' הוא יחיד, והוא היה הווה ויהיה, הוא הראשון והוא האחרון, רק אליו יש להתפלל ורק אותו יש לעבוד.
 - הבקשות מזכירות לנו שאין בכוחנו לעשות הכול, ואנחנו צריכים עזרה מה'.
- [הערה למעריכים: על התלמידים לכתוב שתי מטרות].
(עמ' 25)

(2) סיבות לנוסח קבוע בתפילה:

- כדי שהתפילה תהיה בשפה יפה [לא כל אחד יודע להתנסח באופן ברור ויפה].
 - כדי שכל אדם יתפלל גם על הצרכים של עם ישראל ולא רק על צרכיו האישיים.
- (עמ' 27)

ג. סיבה: בתפילה עומדים לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, ויש להתכונן כמו שמתכוונים לפגישה עם שר חשוב. אופן: יש להתלבש כראוי, יש לעצור את כל הפעולות האחרות ולהתמקד בתפילה.
(עמ' 29)

2. תפילה

א. (1) יש לכוון במיוחד בפסוק הראשון של קריאת שמע ("שמע ישראל ה' א-להינו ה' אחד").

(2) יש לומר את הפסוק בקול רם ולשים את יד ימין על העיניים.
(עמ' 36)

ב. שלוש הפרשיות ותוכנן: "ואהבת" – קבלת עול מלכות שמיים; "והיה אם שמוע" – קבלת עול מצוות; ציצית – זיכרון המצוות וציצית מצרים (עמ' 38).

[הערה למעריכים: על התלמידים לציין שלוש פרשיות ולכתוב את התוכן של שתיים מהן].

ג. תוספות בתפילת העמידה וזמניהן:

- משיב הרוח ומוריד הגשם – בחורף [משמחת תורה עד היום הראשון של חג הפסח].
 - מוריד הטל – בקיץ [מיום הראשון של פסח עד שמחת תורה].
 - אתה חוננתנו – במוצאי שבתות ובמוצאי חגים.
 - יעלה ויבוא – בראשי חודשים ובחול המועד.
 - על הניסים – בחנוכה ובפורים.
 - נחם – בתשעה באב.
 - עננו – בתענית ציבור.
- [למעריכים: על התלמידים לציין שתי תוספות ולכתוב באילו זמנים מוסיפים אותן. לקבל גם את התוספות שמוסיפים בעשרת ימי תשובה].
(עמ' 44-45)

3. ברכות

- א. (1)+(2) המוציא לחם מן הארץ – לחם; בורא מיני מזונות – עוגות; בורא פרי העץ – זית; בורא פרי האדמה – מלפפון; שהכול נהיה בדברו – גבינה (עמ' 59).
- [למעריכים: על התלמידים לציין שתי ברכות ולכתוב מאכל אחד לכל ברכה. לקבל מאכלים מתאימים אחרים.]
- ב. (1) אפרת צריכה לברך תחילה על העוגה כי ברכת בורא מיני מזונות קודמת לברכת שהכול.
(2) עליו לברך על התאנה ויאכל ממנה תחילה כי תאנה היא משבעת המינים ואפרסק אינו משבעת המינים, ופירות משבעת המינים קודמים לפירות שאינם משבעת המינים.
(עמ' 60)
- ג. (1)+(2) ברכת המזון – לחם; ברכה מעין שלוש, על המחיה ועל הכלכלה – עוגות; ברכה מעין שלוש, על העץ ועל פרי העץ – ענבים; בורא נפשות – תפוח (עמ' 61–62).
- [למעריכים: על התלמידים לציין שתי ברכות ולכתוב מאכל אחד לכל ברכה. לקבל מאכלים מתאימים אחרים.]

4. שבת

- א. (1) מנהגים לפני הקידוש:
– לשיר "שלום עליכם מלאכי השרת".
– לשיר "אשת חיל".
– לברך את הילדים.
[הערה למעריכים: על התלמידים לכתוב שני מנהגים.]
(עמ' 78)
- ב. (2) מרבית בדגים, בבשר, ביין וכדו'. אוכלים את סעודות השבת בכלים נאים ויפים, בנחת ובשמחה (עמ' 80).
(1) הפטרה היא פסוקים מספרי הנביאים הקשורים בתוכניהם לפרשת השבוע או לתקופת השנה.
(2) מוסף – לשון תוספת. תפילה שנוספת על התפילה הרגילה.
(עמ' 82)
- ג. (1) יש לסעוד מיד לאחר הקידוש במקום שבו קידשו על היין (עמ' 80).
(2) אוכלים סעודה שלישית לפני שקיעת השמש.
צריך לאכול לחם, אבל מי שקשה לו לאכול לחם יכול לאכול מיני מאפה.
(עמ' 83)

5. מועדים – ערב יום הכיפורים ויום הכיפורים

- א. מצוות או מנהגים בערב יום הכיפורים:
– אכילה מרובה
– התרת נדרים
– כפרות
– וידוי בתפילת מנחה
– סעודה מפסקת
– ברכת הבנים והבנות
– מתעטפים בטלית לפני שקיעת השמש
– לובשים בגדים לבנים
[הערה למעריכים: על התלמידים לכתוב שתי מצוות או מנהגים.]
(עמ' 109–111)
- ב. (1) "כל נדרי" – מתירים את הנדרים שנדרנו במשך השנה.
(2) תפילת נעילה.
תפילת נעילה נקראת כך כי אנחנו מבקשים בתפילה זו שהקב"ה יחתום את הדין לטובה.
אנ: מלשון נעילת שערים – סיום היום.
(עמ' 113–115)
- ג. (1) איסור רחצה, איסור סיכה, איסור נעילת הסנדל, איסור קשרי אישות (עמ' 112–113).
[הערה למעריכים: על התלמידים לציין שני עינויים מלבד איסור אכילה ושתייה.]
(2) נוהגים להתחיל בבניית הסוכה כדי לעבור מיד ממצוות יום הכיפורים למצוות סוכה (עמ' 115).

6. מועדים – ספירת העומר ויום העצמאות

- א. (1)** מתחילים לספור את ספירת העומר מט"ז בניסן, יום אחרי ליל הסדר (מוצאי יום טוב ראשון של פסח).
ספירת העומר נקראת כך על שם קורבן העומר שהקריבו בבית המקדש בט"ז בניסן.
(עמ' 149)
- (2)** בימי ספירת העומר מתו עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא, ולזכר אותם ימים קשים שבהם התמעט לימוד התורה בעולם כולו נוהגים בימי הספירה כמה מנהגי אבלות.
(עמ' 151)
- ב. (1)** סופר בלי ברכה.
(2) אם ספר ביום – ממשיך לספור בשאר הלילות בברכה.
אם לא ספר ביום – ממשיך לספור בשאר הלילות בלי ברכה.
(עמ' 150)
- ג. תוספות בתפילת יום העצמאות:**
- תפילה חגיגית בליל יום העצמאות הכוללת פרקי הודיה.
 - מוסיפים מזמורי תהילים בתפילת שחרית.
 - אומרים הלל שלם בתפילת שחרית.
 - קוראים הפטרה מספר ישעיהו העוסקת בגאולת עם ישראל.
 - אומרים תפילה לשלום המדינה.
 - אומרים "מי שברך" לחיילי צה"ל.
 - אומרים תפילת "אל מלא רחמים" לזכר הנופלים.
- [הערה למעריכים: על התלמידים לציין שתי תוספות.]
(עמ' 152)

פרק שני

על הנבחרים לענות על שלוש מן השאלות 7–11.

7. יסודות תורה שבעל פה

- א. (1)** סדר זרעים – עוסק בעיקר במצוות התלויות בארץ.
סדר מועד – עוסק בשבת ובמועדי ישראל.
סדר נשים – עוסק בעיקר בבניית משפחה ובפירוקה בעת הצורך.
סדר נזיקין – עוסק בעיקר ביחסים שבין אדם לחברו בנזקים, יחסי שכנות, ענייני ממונות.
סדר קדשים – עוסק בעיקר בהלכות המקדש.
סדר טהרות – עוסק בדיני טומאה וטהרה.
[הערה למעריכים: על התלמידים לציין שני סדרים ולכתוב במה עוסק כל אחד מהם.]
- (2)** תוספתא, מדרשי הלכה (מכילתא, ספרא – תורת כוהנים, ספרי).
[הערה למעריכים: על התלמידים לכתוב שם של חיבור אחד שחיברו התנאים.]
(עמ' 10–11)
- ב. (1)** בפירוש דברי המשנה.
(2) תלמוד ירושלמי.
נקרא כך מפני כבודה של ירושלים.
(עמ' 12)

8. שבת

- א. מוקצה מחמת חסרון כיס – חפץ יקר שלא משתמשים בו בשבת.
דוגמאות: כלי נגינה, תמונה יקרה, שטרות כסף, תעודת זהות, כרטיס אשראי, מצלמה, מחשב נייד, טלפון חכם.
[למעריכים: על התלמידים לכתוב דוגמה אחת. לקבל דוגמאות מתאימות אחרות.]
(עמ' 91–92)
- ב. מותר לו לקחת תרופה להורדת החום, כי הוא נחשב חולה שאין בו סכנה שרשאי ליטול תרופות (עמ' 94).
- ג. (1) כי יש מצווה בעצם הלימוד.
(2) אסור ללמוד למבחן שרגילים להתכונן אליו על ידי כתיבת תרגילים מחשש שיבוא לכתוב.
[לקבל: השבת צריכה להיות מוקדשת ללימוד תורה. א: אסור להכין מקודש לחול].
(עמ' 95)

9. מועדים – חנוכה ופורים

- א. (1) ביום הראשון מדליקים נר אחד, ובכל יום מוסיפים נר עד היום השמיני (עמ' 128).
(2) בפתח הבית הפונה לרחוב א: מחלון הנראה מרשות הרבים, כדי לפרסם את הנס (עמ' 130).
- ב. (1) לזכר הצלתו של העם היהודי [בימי מרדכי ואסתר בשושן הבירה] מתוכננתו של המן להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים (עמ' 132).
(2) יש לשלוח לאיש אחד.
מצווה זו מרבה את האחוה והשלום בין האנשים.
(עמ' 135)

10. הלכות כשרות

- א. פרטים שיש לבדוק בתעודת כשרות:
– תעודת הכשרות היא מגוף כשרות מוכר.
– תעודת הכשרות בתוקף.
– על מה ניתנה תעודת הכשרות.
– תעודת הכשרות היא מקורית ולא צילום של תעודה.
[הערה למעריכים: על התלמידים לכתוב שני פרטים.]
(עמ' 170)
- ב. (1) שמא ייקחו זה ממאכלו של זה.
(2) כאשר כל אחד מהם אוכל על מפה אחרת. א: כאשר יש ביניהם חפץ בולט לתזכורת.
(עמ' 174)
- ג. מיד לאחר אכילת תפוחי האדמה (עמ' 178).

11. בין אדם לחברו

- א. (1) רכילות – סיפורים העלולים לגרום למריבה או לשנאה בין אנשים.
(2) לשון הרע – דברי גנאי על אחרים [גם אם הם דברי אמת].
(עמ' 187)
- ב. להוציא שם רע, לשקר, לקלל, להעליב, לבייש, לצער.
[הערה למעריכים: על התלמידים לכתוב שני איסורים.]
(עמ' 187–188)
- ג. מצווה לעשות מעקה (מעין גדר) לגג של בית, כדי שאף אחד לא ייפול מן הגג (עמ' 192).